

Økonomi og ledelse, Natur og vandmiljø

Bæredygtighed i landbruget: 10 områder du kan arbejde med på bedriften

I SEGES opgør vi bæredygtighed på bedriften ud fra 10 temaer, der alle relaterer sig til den enkelte bedrift, og som den enkelte landmand kan optimere på for derigennem at forbedre bæredygtighedsregnskabet for sin landbrugsvirksomhed.

Viden om

Bæredygtighed består af mange områder og indsatser, som alle opgøres forskelligt. I SEGES opgør vi bæredygtighed i landbruget ud fra disse 10 temaer:

1. Klimapåvirkning
2. Biodiversitet
3. Vandmiljø og vandkvalitet
4. Husdyrenes sundhed og velfærd
5. Markjordens frugtbarhed
6. Optimal ressourceanvendelse
7. Økonomisk robusthed
8. Ledelse
9. Arbejdsforhold
10. Efterlevelse af love og regler.

I oversigten nedenfor kan du dykke ned i de enkelte bæredygtighedstemaer og læse mere om, hvad hvert tema dækker over.

Dyk ned i de 10 bæredygtighedstemaer i landbruget

Klimapåvirkning i landbruget

Klimapåvirkningen i landbruget kommer af udledning af CO₂ fra blandt andet energiforbrug, lattergas fra jorden, metan fra dyrenes fordøjelse samt metan fra gødning og opbevaring og nedbrydning af organisk materiale i jorden.

Klimapåvirkningen er noget, man beregner og ikke noget, man måler.

Vi har endnu ikke det komplette værktøj til at opgøre klimapåvirkningen fra den enkelte bedrift, men vi er i gang med at udvikle det, og vi forventer at afprøve første version i starten af 2021.

Biodiversitet

Biodiversitet betyder mangfoldigheden af levende organismer. Biodiversitet er forskellighed i arter, men også forskellighed i økosystemer og forskellighed i gener mellem individer. Biodiversiteten er både på nationalt og internationalt niveau under pres. På grund af det tempo, som arter uddør i, taler forskere om den 6. masseuddøen.

I Danmark har vi indenfor de seneste 100 år mistet talrige arter af både planter, dyr og svampe, og den negative udvikling ser ud til at fortsætte. Der findes ingen anvendt robust metode til opmåling af biodiversitet på bedriftsniveau, men data er tilgængelige, og med det rette udviklingsarbejde kan man inden for en overskuelig tidsramme opgøre naturværdi på bedriftsniveau og pege på tiltag, som man som landmand kan implementere for at skabe gode levesteder på ejendommen.

Vandmiljø og vandkvalitet

Vandmiljø er vandløb, søer, vådområder, fjorde, hav og grundvand. Landbruget kan bidrage til at sikre vandmiljøet og vandressource i fremtiden ved at sætte fokus på sammenhængen og afhængigheden mellem de landbaserede landbrugsaktiviteter og vandkvalitet. Når den enkelte landmand indgår i lavbunds- og vådområde-projekter, eller når der etableres minivådområder, så bidrager det til en øget tilbageholdelse af bl.a. næringsstoffer, som ellers kunne tabes fra markfladen.

Bedriftens håndtering af planteværnsmidler er tilmed et vigtigt element i beskyttelsen af de omgivende vandressourcer. En af de ting, som betyder rigtig meget, er dysevalg og etablering af vaskeplads til sprøjten. Desuden er danske landmænd forpligtet til at registrere brugen af planteværn i de lovpligtige sprøjtejournaler.

Markjordens frugtbarhed

Markjordens frugtbarhed er et resultat af sammenhængen mellem jordfysik, jordbiologi og jordkemi, hvor alle parametre vekselvirker med hinanden.

Jordbiologien omfatter de levende organismer i jorden. Det vil sige både jordboende insekter og jordens indhold af bakterier og svampe (jordens mikrobiom).

Jordkemien angiver jordens evne til at supplere planterne med næringsstoffer, som skal være i balance i forhold til behovet.

En alvorlig trussel mod jordsundheden i Danmark er skadelig jordpakning blandt andet på grund af tungt maskineri og våde marker.

Markjordens sundhed kan vurderes, når man kender til praksis i forhold til planterester, sædskifte, nærringsstofindhold og management på arealer med erosionsrisiko.

Husdyrenes sundhed og velfærd

Sunde husdyr er et vigtigt element i en bæredygtig produktion. God sundhed betyder, at dyrene kan holde længere under de givne produktionsforhold. Sunde husdyr er grundlaget for et lavt antibiotikaforbrug og resistensforebyggelse – et væsentligt bidrag til god dyrevelfærd og en forudsætning for en ressourceeffektiv og bæredygtig produktion samt god produktionsøkonomi.

Dyrevelfærd er en kompliceret størrelse at registrere. Det kræver observationer på bedriften flere gange om året, men dyrenes sundhedstilstand og deres fysiske rammer er gode indikatorer for dyrevelfærd.

Optimal ressourceanvendelse i landbruget

Mere for mindre er godt for økonomi, miljø og klima. En optimal ressourceanvendelse handler om at sikre, at der anvendes mindst mulige input til at producere en produktenhed på bedriften.

Bedriftens økonomiske robusthed

Økonomisk bæredygtighed er en nødvendig forudsætning for en bæredygtig landbrugsbedrift. For bæredygtige initiativer og indsatser kræver ofte investeringer – også investeringer, som kun måske skaber et afkast på den lange bane, men er nødvendige som en del af den bæredygtige omstilling.

I den sammenhæng betyder økonomisk robusthed, at bedriften er økonomisk rentabel, tilstrækkeligt polstret til at modstå økonomiske stød og har tilstrækkeligt overskud til at kunne foretage disse investeringer.

Ledelse af bedriften

Ledelse af bedriften er en adfærd eller et sæt af handlinger, der er koblet til landbrugsvirksomhedens økonomi.

Ledelsesstruktur, strategiarbejde, risikoafdækning og risikoledelse er alle vigtige aktiviteter for en modstandsdygtig, omstillingsparat og udviklingsorienteret landbrugsbedrift.

God ledelse er ofte forudsætningen for god økonomi, og fundamentet for at kunne identificere og prioritere ressourcer til andre aktiviteter, der måtte bidrage til en bæredygtig udvikling.

Arbejdsforhold i landbruget

Arbejdsforhold betegner alle forhold i relationen mellem arbejdsgiveren og medarbejderne. I dansk sammenhæng er mange af de grundlæggende forhold rammesat af overenskomst og lovgivning på beskæftigelsesområdet.

Efterlevelse af love og certificeringer i landbruget

I en international kontekst er det vigtigt at kunne dokumentere, at bedriften efterlever danske lovkrav, regler og forordninger. Så selvom efterlevelse af love og regler kan synes banalt, er det et kvalitetsstempel af bedriften og dansk landbrug som helhed, når det kan dokumenteres, at man producerer fødevarer efter lovgivningens rammer – især når reguleringen er mere ambitiøs og vidtrækkende end i andre EU-lande.

Emneord

Biodiversitet

Bæredygtighed

Klima

+1

Publiceret: 09. november 2020

Sidst bekræftet/revideret: 09. november 2020

Vil du vide mere?

Hans Roust Thyssen

Klimachef

SEGES

Anna Marie Thierry

Specialkonsulent

SEGES

Søren Bisp

Chefkonsulent

SEGES

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A. SEGES

Agro Food Park 15

8200 Aarhus N

Tlf. 87 40 50 00

Fax. 87 40 50 10

Email info@seges.dk